

Наше Слово

PIK LXVII № 22 (3381) ВАРШАВА, 29 ТРАВНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Слупськ

Лемборк

Допомагають не лише великі осередки

– Людина швидко прив'язується до іншої людини. Якщо наші гості вже повертаються в Україну, просимо їх залишити номери телефонів, адреси... О, ні, вони не можуть надати адресу, бо в деякого її немає, – каже Рената Романко, активістка гуртка Об'єднання українців у Польщі з Лемборка. Поки що в тижневику ми орієнтувались на великі воєводські міста та міські осередки, коли писали про допомогу Україні. Тепер хотіли б показати кілька менших. Це три міста Поморського воєводства: Битів, Слупськ та Лемборк. Кожна з місцевих українських громад у цих містах обрала різні форми допомоги.

Як у магазині. Тільки безплатно

У Лемборку місцева громада зосередилася переважно на допомозі біженцям. Від самого початку вони брали участь у складанні списку квартир, куди прийматимуть тих, хто втік від війни.

– Йшлося переважно про квартири чи будинки, де не мешкають власники. Ми зрозуміли, що через деякий час родині, яка приїхала, та власникам може бути складно функціонувати разом, – ділиться спостереженнями Рената Романко, діячка гуртка. Звісно, серед тих, хто пропонував власні оселі чи приймав біженців, є й українські родини з міста. – Одна з наших місцевих родин опікується неповнолітнім хлопцем, батьки якого залишилися в Україні, – розповідає Рената Романко. – Коли хтось звертається до нас, він одразу отримує листівку з інформацією про допомогу, які ми перекладали, або ми додаємо таких людей до нашої групи у фейсбуці, щоб вони мали все корисне в телефоні. Там подані українською адреси, куди треба звернутися, щоб отримати PESEL, банківський рахунок, підтримку у межах програми 500+, – пояснює активістка з Лемборка.

У місті українська громада не організовує регулярні збори допомоги, бо, як каже пані Рената, немає потреби «дублювати пункти допомоги».

– Ми організували збір речей та харчів лише на початку. Частину допомоги ми відправили в Україну, частина залишилася. У місті є один великий пункт, куди люди приносять їжу, одяг, дитячі іграшки, засоби гігієни для українців, які приїхали до нас.

Громада в Слупську також зосередилася на допомозі українцям, які втекли перед війною.

– Якоїсь миті наша домівка у підвалі церкви нагадувала склад. А у нас справді велике приміщення, – каже Дарій Циліупа, голова гуртка ОУП у Слупську, який розповідав про потреби в місцевій пресі та радіо. Зараз кожен, хто того потребує, може прийти до будинку, щоб взяти собі харчі, засоби гігієни чи одяг.

Битів

– Наші підприємці виготовили вішалки для одягу. Коли заходите до нас, то відчуваєте, що ви в магазині, тільки ні за що не треба платити. На жаль, товарів стає все менше. А наближається літо, і, наприклад, дітям знадобиться літнє взуття, одяг, – закликає підтримати збір Дарій Циліупа, тим більше, що, як він підказує, з міста уже надходять сигнали, що воно потроху звертатиме свої «пункти допомоги».

Діти та їхні батьки вчаться одночасно

Домівка ОУП є центром українського життя Лемборка. Там діти можуть вивчати українську та польську мову, є заняття зі співу та катехизису. Уроки польської проходять двічі на тиждень по дві години.

– З польської мови є чотири групи дітей шкільного та підліткового віку та три групи дорослих, – розповідає Рената Романко. – Ми організувалися так, що коли діти вчать українську, їхні мами в той час вивчають польську. Мова важлива, якщо хочеш влаштуватися на роботу.

Крім того, місцевий гурток Об'єднання створив проєкт, щоб навчити танців і найняти хореографа. Охочих так багато, що їх довелося розділити на чотири групи.

– Хтось може сказати: для чого цей танець? Та у важкі моменти важливо бути активним. Ми не хочемо, щоб діти та матусі сиділи і лише сумували, – додає Рената Романко.

Крім того, в домівці організували уроки для охочих навчитися грати на гітарі. Завдяки цьому вдалося забезпечити роботу для вчителя з України. Також у планах діячів з Лемборка створення дитячого вокально-інструментального ансамблю. Звісно, є й психолог з України, який проводить бесіди з мамами та дітьми.

– Для нас також важливо, щоб українські діти з Польщі та України інтегрувалися. Вони разом виступали на Шевченківському концерті, – додає активіст з лемборського гуртка ОУП. Також діти взяли участь в організованій Великодній зустрічі та Святі вишиванки. У День дитини місцева громада планує у місті організувати малякам їхнє свято.

До Слупська та міст, що поблизу Балтійського моря, приїхали не лише

матері з дітьми. Дві бази відпочинку прийняли вихованців дитячих будинків, у тому числі дітей-сиріт.

– В одному з центрів є малюки віком 1-4 роки, – розповідає Дарій Циліупа, який завдяки тому, що має пасіку, подарував наймолодшим біженцям кілька десятків банок меду. – Вони зовсім маленькі, і їм весь час потрібен нагляд. Ними опікуються кілька нянь. Протягом дня вони можуть розраховувати на більшу допомогу волонтерів. Проте вночі гірше. Тому члени нашої громади перш за все долучаються до допомоги вночі, – каже голова слупського гуртка ОУП.

В нас є те, чого інші не мають

– У Битові місцева влада та емігранти, які вже деякий час живуть у місті, зосередилися на допомозі біженцям. Тому ми, місцеві члени Об'єднання, збираємо допомогу для військових та тих, хто її потребує в Україні. Перший транспорт ми відправили до фонду Uniters у Варшаві. Інші – безпосередньо в Україну, – розповідає Галина Гарасим із гуртка ОУП у Битові. Українка зізнається, що є речі, які важко доставити з інших регіонів Польщі.

– У нас було замовлення з України: люди хочуть на місці робити маскувальні сітки, але не мають із чого. А ми живемо в Кашубах, регіоні, де мешканці поколіннями займаються рибальством, – додає активістка. У цьому питанні місцевий гурток звернувся по допомогу до радіо «Кашебе» (Radio Kaszëbë). Так у прибережних містах було зібрано кілька партій рибальських сіток, які трьома транспортами було доставлено до України.

Багато українських родин, які мешкають у Битівському повіті, родом з Сокальщини у Львівській області, звідки у 1947 році виселили їхніх предків. Тому вони мають безпосередній стосунок до України і родини там. Це, на думку Галини Гарасим, має вплив на «довіру».

ГРОМАДА

Продовження з 1 сторінки

— Я зауважую, що іноді люди бояться. Якщо вони когось не знають, бояться перераховувати гроші. Боятися, що допомога не дійде до місця призначення. Тому багато хто воліє фінансово підтримувати біженців на місці. У мене та інших українців з Битова є рідні в Україні, які на місцях волонтерять. Можливо, тому ми вирішили збирати допомогу саме для військових та внутрішніх біженців в Україні», — каже діячка.

Менше місто, більше друзів

Складно порахувати, скільки тонн допомоги зібрали у Битові. Це не лише кілька транспортів із їжею, ліками, засобами гігієни, сітками. Також з Битова в Україну відправили бронезилети, зібрали гроші і купили безпілотник. Щодо військової допомоги в Лемборку, то місцеві українці придбали обладнання нічного бачення та тепловізори, взуття та інші речі. Цікаво, що гроші на них було зібрано. На кухні однієї із середніх шкіл місцеві українки готували вареники. Гроші від їхнього продажу пішли на придбання техніки для військових. Також з Лемборка в Україну направили медичну допомогу.

— Збирати допомогу — це відповідальність. Навіть якщо нам приносили харчі, ми перевіряли терміни придатності, тому що прострочені ми не відправляємо. Така діяльність вимагає часу та людських ресурсів, — каже Рената Романко. У Слупську зібрали три великі транспорт з допомогою, яку в Україну привезли волонтери з інших польських міст.

Активісти усіх трьох міст наголошують на важливості контактів.

— Якщо у вас є контакти на місці, ви, напевно, про щось домовитеся, — каже Дарій Цилюпа, якому в одній із компаній вдалося отримати 1000 банок рибних консервів безплатно.

— Ми тут живемо від самого народження. У нас багато друзів, які мають

свої фірми, та є великі підприємства. І я вважаю, що інколи легше про щось домовитися в менших містах, де всі одне одного знають, ніж у великих, де ти анонім, — вважає активістка ОУП з Битова.

Потрібно знати, що Поморське воєводство — це регіон, де багато людей мають сім'ї в Німеччині. Вони також їздять на роботу за кордон. Через приватні контакти діячам з ОУП у Битові вдалося здобути в Німеччині та Голландії два транспорті допомоги для військових. Це були каримати, ліки, ліхтарики, спальні мішки тощо.

Крім того, один з українців у Битові безоплатно отримав з Німеччини 200 помп для вакуумної терапії рваних ран.

Як зазначають активісти ОУП з Помор'я, у менших містах також легше щось зробити на рівні місцевого самоврядування, міської та гмінної влади.

— Ми роками співпрацюємо з місцевою владою. Зараз співпраця на лінії Об'єднання, місцевої греко-католицької парафії та місцевої влади є тим більш доречною. Один телефонний дзвінок, і в багатьох випадках відразу вдається залагодити справу, — стверджує українка з Лемборка.

На підтвердження приклад з Битова. Один з місцевих українців сам запропонував міській владі купити машину швидкої допомоги. Вдалося швидко зібрати гроші і придбати транспорт. Його обладнання профінансувала місцева компанія. Після цього на рівні повіту назбирали гроші на другу швидку, яка теж поїхала в Україну.

— Інколи потрібен лише імпульс, — вважає Галина Гарасим.

Робота є, але це залежить від галузі

Місцеві діячі також намагаються організовувати роботу для новоприбулих українців.

— Кілька осіб почали працювати в супермаркетах. Але загалом працевлаштуватися непросто, — каже Галина Гарасим, яка власноруч телефонувала до компаній і запитувала про можливість

роботи. Перш за все, багато роботодавців воліють, щоб український працівник знав польську на комунікативному рівні. Великі виробничі компанії регіону хочуть мати гарантії, що працівник не звільниться через кілька місяців. Тому працівникові довелося б підписати документ, який зобов'язує його працювати у компанії певний період.

— Відомо, що навчання чи перепідготовка працівника коштує грошей. І тому компанії хочуть мати якусь гарантію, що новий співробітник незабаром не піде, — додає українка.

Звичайно, це не загальне правило, і все залежить від галузі.

Рената Романко зазначає, що кілька осіб можна влаштувати на роботу у туристичному місті Лебі над морем.

— Розмовляємо з дівчатами, які хотіли б працювати. Ми воліємо знайти їм роботу, можливо, не за фахом, але схожу на те, чим вони займалися досі. Тому що у нас є медсестри, які, можливо, можуть допомагати в лікарнях. Проте більшості, напевно, доведеться задовольнитися роботою в галузі туризму чи громадського харчування, наприклад, допомогою на кухні, — каже українка із Лемборка, яка радіє, що вдалося влаштувати концерти для двох виконавців сценічної музики, які приїхали з України до міста. — Це не постійна робота, але принаймні матимуть певну фінансову підтримку, — додає вона.

У Слупську деякі українці можуть розраховувати на роботу в рибопереробній компанії.

Чи війна вплинула на активність громади?

Битівський гурток організував у місті концерт народного хореографічного ансамблю «Сонечко» з Житомира, на якому вдалося зібрати кілька тисяч злотих. На думку організаторів, публіки могло прийти більше.

— На жаль, треба визнати, що меншина і мігранти, які роками живуть у Битові, не надто зацікавилися подією. Мені шкода, що люди не хочуть відвідувати благодійні заходи, які мають одну

мету — фінансову підтримку України, — додає Галина Гарасим.

Аналогічна ситуація — і з залученням допомоги.

— Важко активізувати членів нашої спільноти, які раніше не були активними. Долучаються до допомоги ті, хто завжди щось організовував чи допомагав це робити у різних колективах, — вважає Дарій Цилюпа.

Але трапляються і винятки. Наприклад, один із мешканців Битова, який не має особливого стосунку до українських справ, від початку війни зайнявся розсилкою повідомлень на російські телефонні номери та електронну пошту про війну в Україні. Завдяки такій активності росіянам було надіслано мільйон повідомлень: заклики до акцій протесту проти війни, інформацію про злочини росіян з безліччю фотографій тощо.

— Кожне місто інше, і різними є наші громади. Ми маємо домівку, і тепер я знаю, яке це важливе місце. Жінки-біженки кажуть, що їм тут добре, що вони почуваються, як в Україні, — пояснює діячка організації з Лемборка. Вона підкреслює, що там всі мають змогу поспілкуватися. Часто під час таких розмов виявляється, що котрійсь з жінок потрібно звернутися до конкретного медичного спеціаліста. Можливо, іншим не хотіли б говорити про це, але вони нас уже знають і кажуть відкрито. Тоді ми допомагаємо їм зареєструватися або перекладаємо під час візиту до лікаря, — розповідає жителька Лемборка.

У місцевій домівці на стіні повісили карту України, де кожен українець позначав, звідки приїхав. Також є меморіальна книга, де гості з України залишають свої координати.

— У нас є зв'язок із деякими сім'ями, які вже залишили нас. Ми телефонуємо одне одному. Адже ніхто не знає, чи не знадобиться їм знову за певний час наша допомога. Щиро сподіваюся, що ні, — каже Рената Романко. ■

Павло ЛОЗА

Фото з архіву гуртків ОУП

ПОДІЇ

Після Риму і Чикаго настав час Вроцлава

Український католицький університет зі Львова хоче створити там своє представництво

Український католицький університет у Львові (УКУ) хоче відкрити у Вроцлаві свій осередок, який стане місцем зустрічі українських інтелектуалістів, проведення дискусій та лекцій. Перемовини, до яких долучився і ексмер міста Рафал Дуткевич, тривають.

— Вроцлав — це був природний вибір, — говорить ректор УКУ, професор Богдан Прах (на фото).

Це перший і досі єдиний католицький університет, створений на території колишнього Радянського Союзу. Протягом 25 років його у Сенаті (Наглядовій раді) було четверо поляків, зокрема двоє вроцлав'ян — сам Рафал Дуткевич, а також владика Володимир Юшак, вроцлавсько-кошалінський єпископ УГКЦ. Щороку УКУ проходить атестацію з боку незалежних центрів, щоби зберегти високий рівень освітніх послуг. На шістьох факультетах тут навчаються декілька тисяч студентів, а працюють — 850 людей. Близько 50 з них пішли на фронт: хтось — добровольцем, хтось — за повісткою. Після вишколів вони опинилися на Сході України.

— Зараз ми бачимось лише онлайн. Львівська будівля університету розташована поруч із військовою частиною,

— пояснює ректор, який від 24 лютого вперше виїхав з України, щоби відвідати Вроцлав. — Керівник повинен бути зі спільнотою, ми піклуємося про декілька сотень працівників.

Зараз університет збирається відкрити також представництво у Харкові.

Рим, Торонто, Лондон, Київ, Чикаго, а тепер — і Вроцлав

У цих містах розташовані інститути, фонди або представництва Українського католицького університету. У Вроцлаві має бути саме представництво — це буде місце зустрічей українських і польських інтелектуалів, а також культурний осередок та платформа промоції України у процесі її євроінтеграції.

— Зараз ми шукаємо приміщення. Ведемо перемовини із Вроцлавською політехнікою. Ми знайшли один будинок, що знаходиться поблизу консульства України та греко-католицького кафедрального собору. Приміщення треба перебудувати, це потребуватиме часу. Тим часом ми готуємо статут та створюємо фонд у формі юридичної установи. Працюємо весь час, але це довгий процес, що може тривати навіть до кінця року. Але коли юридична реєстрація завершиться, ми зможемо працювати в тимчасовому приміщенні.

Організатори хотіли би співпрацювати із місцевими вишами та з музеєм Оссолінеум.

— Проектом цікавиться Норман Дейвіс, почесний громадянин Вроцлава та видатний історик, — каже Рафал Дуткевич.

Чому саме Вроцлав?

На думку ректора, це ідеальне місце, що знаходиться неподалік від великих інтелектуальних осередків, а також української діаспори в Австрії, Німеччині чи Чехії, з якими УКУ вже співпрацює.

— Тут, у Вроцлаві, інша атмосфера. Це відкрите місто, тут мешкають двоє активних колишніх сенаторів вишу, які є нашими «послами». Я впевнений, що вони матимуть позитивний вплив на нашу місію. Ми зобов'язані реалізувати статут університету, згідно з яким — за словами патріарха Йосифа Сліпого — УКУ має бути там, де є українці. Враховуючи всі ці обставини, ми вже раніше думали про Вроцлав, розуміючи, що тут — добрий ґрунт, — каже отець Богдан Прах.

Ексмер Дуткевич додає:

— Кілька років тому, під час синоду греко-католицької церкви у Вроцлаві, професор Лангер розповідав про важливу роль університетів у житті народів і держав. Для мене це має тепер особливе значення.

Мільйони на допомогу тим, хто цього потребує

Під час війни УКУ повинен був пристосуватися до нових реалій. Виш є партнером багатьох організацій, і від їхнього імені організовує надання допомоги біля лінії фронту. Наразі це зробили на суму 2,5 млн доларів, наступні зібрані гроші призначать, серед іншого, на придбання ліків, медичного обладнання, а також на потреби армії. Фонд УКУ допоміг обладнати три операційні військового шпиталю. ■

Єва ВАПЛЯК

Автор фото — Артур Ксьонжарек

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

**Переможець «Євробачення» —
із концертами у Польщі**

Український гурт «KALUSH», переможець міжнародного конкурсу Євробачення, влітку планує провести концерти у чотирьох містах Польщі. 30 червня такий захід відбудеться у Познані (в музичному клубі Skwer Play) на літній сцені B17. 1 липня гурт виступить у Кракові (у клубі Kwadrat), 2 липня — у Вроцлавському концертному центрі A2, а 3 липня — у Варшаві (у клубі Progresja).

Події були анонсовані ще восени минулого року, проте двічі переносилися. Вперше — через епідеміологічну ситуацію, вдруге — через війну в Україні. «KALUSH» — це тріо, яке виконує реп з використанням сленгу, відомого в околицях Калуша — рідного міста лідера гурту Олега Псюка. Три тижні тому українці перемогли на «Євробаченні-2022», яке цього року відбулося в італійському Турині.

**З'їзд колишніх жителів Улюча
та їхніх нащадків**

Фото з архіву газети

28-29 травня до села Улюч (Підкарпатське воєводство) з'їдуться улючани — побути одне з одним, поговорити про минуле, показати дітям, де колись стояли хати їхніх предків у рідних Бескидах чи Карпатах. Тепер, уже після пандемії, є можливість, щоб приїхало багато осіб.

«Так згорів мій рідний Улюч лиш тому, що він був нашим, переважно українським. Про це ми будемо говорити після молитовних відвідин каплички в Грушівці, а також на площі, де колись стояла церква. І так зустрінемось над Сяном при «улюцькій ватрі» і будемо гоститися, співати пісень, як колись. Друзі, знайомі, родину — не будьте байдужі, хто тільки може — приїжджайте на наше свято до Улюча 28 і 29 травня. Саме 29 травня на Дубнику в «церкві-бабуні» відбудеться свята літургія, а після неї священник зі свяченою водою стане над могилами тих, які там спочивають, і заспіває всім «Христос Воскрес». Друзі, ви зможете придбати й останню збірку моїх віршів — «Мій Поетичний Сад», — зазначає улючанин Василь Шляхтич.

Польща допоможе Україні з бензином

Україна очікує на постачання 25 тисяч тонн бензину з Польщі. Про це повідомляє українська служба Польського радіо. Ці поставки обговорили 18 травня під час зустрічі міністерка економіки України Юлія Свириденко та польська міністерка клімату та навколишнього середовища Анна Москва. До війни 97% палива в Україну надходило з росії та білорусі. Сьогодні ці напрямки закриті, а окрім того, росіяни знищили у Кременчуку найбільший в Україні нафтопереробний завод.

Анна Москва зазначила, що зараз ведеться робота зі збільшення пропускної спроможності польського українського кордону щодо транспортування палива. За її словами, такої гарної співпраці між польськими та українськими компаніями ще не було. Створюються нові напрямки постачання та система енергетичної безпеки. За словами польської міністерки навколишнього середовища, співробітництво продовжиться і в мирний час.

Іспити з мов національних меншин

17-18 травня випускники середніх шкіл для національних меншин у Польщі складали письмові іспити на здобуття атестату зрілості (матуру) з рідних мов. За даними Центральної екзаменаційної комісії, з української екзамен на основному рівні написали 62 хлопців та дівчат. Натомість з білоруської — 131 учень, а з литовської — 21.

Днем пізніше, 18 травня, відбувся письмовий екзамен з мов національних меншин на розширеному рівні. З української його писали 35 учнів. З білоруської мови охочих було 16 осіб, а з литовської — 20.

Українську складали випускники у чотирьох містах — там, де є ліцеї з українською мовою навчання, тобто у Гурові-Ілавецькому, Білому Борі, Лігниці та Перемишлі. Нагадаємо, що письмовий іспит з рідної мови для випускників двомовних шкіл є обов'язковим — разом із польською мовою, сучасною іноземною та математикою, а також одним екзаменом із так званої групи додаткових предметів. Цьогорічна матура завершилася 23 травня. Свій результат випускники шкіл дізнаються 5 липня.

**Виставка фотографій воєнного Харкова
у Перемишлі**

Після дворічної перерви, пов'язаної з пандемією, повернувся популярний цикл подій «Ніч музеїв». Цьогоріч захід відбувся у суботу, 14 травня. У Перемишлі, зокрема, відбулося відкриття виставки «Харків залізобетон». Як зазначають організатори, зараз світліни воєнного Харкова можна побачити у Музеї історії міста на площі Ринок 9. Фото з архіву Народного дому / автор Адам Яремко.

Сергій Жадан — «Людина року-2022»

Видання Gazeta Wyborcza назвала українського письменника і волонтера Сергія Жадана «Людиною року-2022» за те, що він «допомагає як українським воїнам, які воюють проти росіян, так і мирним жителям».

Під час обговорення цьогорічного лауреата на титул «Людини року» у редакції розуміли, що повинні вшанувати когось із України — особу, яка бере участь у боротьбі з російською агресією: «Список достойних кандидатів дуже довгий: його відкриває президент Володимир Зеленський, також до нього входить віцепрем'єр-міністерка Ірина Верещук, мери Києва, Маріуполя, Миколаєва та Харкова, українські командири і дипломати, солдати і рятувальники. Україна стала землею героїв».

«Наші обговорення перервав Адам Міхнік, який розповів про видатного українського письменника, що став відомим ще до російського повномасштабного вторгнення. А коли воно сталося, вирішив не відійти від Харкова, що знаходиться всього за 20 кілометрів по прямій від російського кордону. Сергій Жадан не поїхав геть попри те, що росіяни жорстоко бомбардують місто, а зайнявся тим, до чого покликані письменники під час війни: піднімав настрій людей, укріплював їхні серця, організовував концерти у переснашених у бомбосховище станції метро. Він відвідує поранених у госпіталі, відвозить спорядження бійцям на фронті. Водночас — захищає українську культуру від росії. Така дивовижна постать — Сергій Жадан. Наша людина року-2022», — пише Gazeta Wyborcza.

Український письменник, дякуючи за нагороду, зазначив на своїй фейсбук-сторінці, що «людьми року» став сьогодні весь український народ.

«Дякую за звання. Хоча чудово розумію всю умовність цього означення — нині всі українці, які б'ються за свою країну, які працюють на неї, є Людьми Року, людьми з великої літери. Честь і щастя жити поруч із ними в один час і в одній країні. І величезна подяка

польському народу за підтримку та допомогу. Разом перемаємо імперію зла», — написав Сергій Жадан.

«Людина року» — це титул, що його Gazeta Wyborcza вже понад двадцять років присуджує видатним постатям політики та культури. За словами редактора Адама Міхніка, нагородою відзначають осіб, які працюють задля розвитку демократії, пропагують толерантність, виступають за відкрите суспільство, підтримують боротьбу за дотримання прав людини. Серед лауреатів є, зокрема, колишній президент Чехії Вацлав Гавел, екс-міністр закордонних справ Німеччини Йошка Фішер, американський фінансист Джордж Сорос, польський режисер Анджей Вайда, американська письменниця та журналістка Енн Еплбаум та інші.

**У Варшаві розпочав роботу центр
підтримки українських підприємців**

У вівторок, 17 травня, у Варшаві відбулось офіційне відкриття центру підтримки підприємців «Дія. Бізнес». Створений він як для українських фахівців з досвідом, так і для тих, хто тільки планує почати свою діяльність. Головна мета центру — надати українцям вичерпну інформацію про можливості та умови ведення малого і середнього бізнесу в Польщі. Пропонують безплатні консультації щодо юридичних питань, бухгалтерського обліку, оподаткування, аудиту, підбору кваліфікованих кадрів тощо.

Відвідати центр можна на вулиці Багателя 12.

**Українців відзначили
нагородою «TV Republika»**

12 травня на сайті та фейсбук-сторінці польського телеканалу «TV Republika» трансливали концерт з нагоди 9-річчя цієї редакції, який був водночас благодійним заходом для України. Серед інших там виступала Амелія Анісович. Ця семирічна дівчинка здобула популярність завдяки виступу в бомбосховищі у Києві. Запис, на якому Амелія виконує пісню з мультфільму «Крижане серце», опублікували провідні видання світу. Оскільки зараз дівчинка проживає в Польщі, її запрошують до участі у концертах на підтримку України.

Натомість центральним моментом святкувань стало вручення «Премії телеглядачів TV Republika». Цього року її надали символічно українському народові.

«Дякую за цю нагороду. Як представник українського народу я даю слово, що ми разом святкуватимемо перемогу над росією», — підкреслив посол Андрій Дешиця, приймаючи відзнаку. Він наголосив: зараз усім треба робити все можливе, аби гарантувати, що рф ніколи більше не буде загрозою для своїх сусідів і Європи.

**Пам'ятник жертвам «Волинської різанини»
чекає на встановлення**

У селі Домостав, що у підкарпатській гміні Яроцин, поряд зі швидкісною трасою S19 триває підготовка до спорудження суперечливого пам'ятника «Волинській різанині», на якому, серед іншого, зображена дитина на вилах та сім'я, що стоїть у вогні. Про це повідомляє Gazeta Wyborcza.

14-метровий монумент має складатися з трьох елементів. Центральний — орел у короні; на його розпростертих крилах розміщені назви місць, де відбувалися вбивства поляків. Всередині орла — хрест, у якому розташована фігура дитини, настромлена на вила. Унизу — сім'я з дітьми у вогні, а за ними мають виднітися дитячі голови, настромлені на огорожу. Автор монумента — покійний уже польський скульптор Анджей Пітинський, який жив у США. Згідно з його задумом, вила є аллюзією на державний герб України — тризуб. Будівництво пам'ятника жертвам «Волинської різанини» фінансувало Товариство ветеранів польської армії у Нью-Йорку. Про проект стало відомо в лютому 2017 року. Спочатку його мали реалізувати у Ряшеві, але мер міста Тадеуш Ференц виступив проти цієї ідеї.

Крім Ряшева, були теж пропозиції щодо Торуня, Кельці, Сталевої Волі, Єленої Гори та навіть села Команьча у Сяницькому повіті (Підкарпатське воєводство), де частина жителів — це українці. Жодна з цих місцевостей не погодилася, щоб пам'ятник звели на її території. Слід додати, що на монумент негативно відреагували не лише українці, але й представники польських кресових середовищ у Польщі.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

«Як організація ми зробили дуже великий крок уперед»

Розмова з Дарією Антошко – головою товариства «Майстерня» у Кошаліні

Вже третій місяць йде повномасштабна війна, і більшість з нас стали волонтерами, допомагаючи бійцям в Україні та біженцям у Польщі: або фінансово, або жертвуючи своїм вільним часом. Насправді кожен із нас пішов на війну з російським агресором.

Особисто для мене вона розпочалась 24 лютого о 6:41, коли мене розбудив чоловік і повідомив новини. Звісно, спочатку були сльози та сумніви щодо того, що сказав Павло, але потім я зайшла в інтернет на телефоні і зрозуміла, що це, на жаль, правда. Мене не полишав своєрідний «параліч» від того, що сталося, однак, з іншого боку, одразу виникло питання – яким чином українці на півночі Польщі можуть допомогти? Чи не першим було повідомлення до Романа Біласа – голови Кошалінського відділу ОУП – про те, що нам потрібно організувати маніфестацію на підтримку України. Особисто я 24 лютого потребувала цього: стати пліч-о-пліч і відчувати близькість інших українців. Пам'ятаю, під час нашвидкоруч організованої події дехто мовчав на самоті, ще хтось плакав, але всі відчували солідарність. Здається, першого дня ми не могли зробити нічого більше.

А тоді настала ніч, і я майже до ранку переписувалася з Вікторією Федотовою – диригенткою хору «Майстерня пісні», який діє при нашому товаристві – про те, що ми можемо зробити. Для мене страшною була сама відстань від України, через що важко було планувати перші кроки. Зранку я написала повідомлення ще й Ользі Соляр з Перемишля, яка допомагає Україні з 2014 року, і ми вирішили діяти разом із фондом «Uniters», з яким співпрацюємо багато років, підтримуючи акцію «Свята без тата». У неділю після богослужіння ми провели у греко-католицькій церкві зустріч, на яку прийшло дуже багато майбутніх волонтерів – серед них були також люди, які досі не надто активно включалися в роботу нашого середовища. Тоді ми склали списки, і таким чином почали організовувати допомогу Україні. Зараз мені здається, що вона немовби виникла сама – товариство «Майстерня» оголошувало збір коштів, а українці та поляки на це відгукувались.

До війни товариство займалося переважно культурною роботою з дітьми, проводячи для них різноманітні майстер-класи. Коли в Україні почалася пов-

Фото – Тимур Гордієнко

номасштабна війна, ви швидко переформатували діяльність, концентруючись саме на допомозі.

Справді, раніше ми займалися просвітницькою роботою з дітьми та культурними заходами. Коли почалася «велика війна», до нас приєдналося дуже багато волонтерів, також із самого початку нас підтримували різні школи, садочки, організації чи костели, тому наша підтримка України була дуже різноманітною. Коли я про це зараз згадую, то маю відчуття, що постійно була «на телефоні» – мені дзвонили сотні, якщо не тисячі людей. Звісно, координація була дуже виснажливою, оскільки одночасно потрібно було вирішувати безліч питань: організації допомоги, пошуків перевізників, завантаження машин та багато іншого.

Але я розуміла, що ми мусимо зробити все, аби підтримати Україну, оскільки за місяць-два люди втомляться і вже не так щедро жертвуватимуть гроші чи свій час. Тому як товариство ми робили все, аби активізувати благодійників, проводили збори харчів та речей.

Товариство «Майстерня» змінило свою роботу за день. Зрозуміло, за весь цей час ми всі виснажилися, тому дехто вирішив трохи перепочити й покинути організацію, але коли ми зібралися на збори управи товариства, я зрозуміла, що зараз «Майстерня» – не на тому місці, що до війни. Як організація ми зробили дуже великий крок уперед – про нас знають у місті, розповідають у медіа, хоча це не було для нас метою. Спочатку як голова товариства я навіть соромилась виступати на радіо чи телебаченні, однак зрозуміла, що завдяки нашій допомозі нам довіряють, і таким чином ми можемо ще більше підтримати Україну. На кожне наше прохання завжди відгукувалися й українці, й поляки. Так і було під час Великоднього сніданку, який ми організували разом з кошалінською парафією греко-католицької церкви та Об'єднанням українців у Польщі на площі біля греко-католицької церкви для трьохсот людей. Завдяки медіа нам допомогли стільки осіб і принесли стільки продуктів, що я сама була у шоці.

До війни товариство «Майстерня» було відоме насамперед серед української громади та мігрантів, а зараз почало співпрацю з іншими неурядовими організаціями. Можливо, завдяки цьому з'являться нові проекти?

Дійсно, інші структури охоче підтримують наші заходи – це один із позитивів від співробітництва під час допомоги біженцям. Серед підвалин заснування товариства було бажання плекати українську культуру та традиції серед наших дітей, інтегрувати меншину та мігрантів. Але у нашому статуті є також пункт про співпрацю з біженцями – сьогодні його можна вважати певною мірою пророчим. Пам'ятаю, як ми його додали: одна з членкинь сказала, що «краще написати забагато, ніж замало», і ми залишили цей фрагмент, хоча мене він тоді вразив.

Зрозуміло, ніхто з нас навіть не міг подумати, що, допомагаючи евакуйованим із України, ми будемо реалізовувати одну з наших цілей. Тим більше – у супроводі інших організацій. Так, у проведенні Великоднього сніданку брали участь і поляки: жінки від Товариства друзів дітей у Кошаліні, Гуртки сільських господинь у Конікові, а також гарцери. Нас усіх об'єднала одна ціль – допомога біженцям.

Сьогодні «Майстерня» продовжує свою роботу для України – але їй треба було переформатувати.

Ми співпрацюємо з «Позаурядовою лабораторією» («Pracownia Pozarządowa»), фондом «Встигнути з любов'ю» («Zdążyć z Miłością»), Товариством друзів дітей («Towarzystwo Przyjaciół Dzieci») та «Капітасом». Так, остання постійно надає нам харчі, які ми перекладемо біженцям; тим не менше, це не основна наша робота. Ми й далі збираємо необхідні речі. Тільки-но відправили черговий транспорт до Варшави, який далі разом з фондом «Uniters» поїхав в Україну.

Сьогодні ми зосереджуємось на тому, як поєднати нашу довоєнну діяльність з нинішньою роботою. Наприклад, це можуть бути майстер-класи для дітей під час канікул. Ми хочемо, аби діти біженців, які у цей час не матимуть можливості поїхати до родичів, змогли приємно провести час під час танцювальних чи вокально-музичних занять. З іншого боку, до цих заходів ми хочемо залучати малечу з української громади, для якої і було створене товариство «Майстерня», аби вона могла інтегруватися. До нас кожного дня приєднуються нові члени – дорослі люди, що мають дітей, тому сьогодні приємно дивитися, як прицерковний зал у греко-католицькій церкві, у якому зустрічаємося, справді живе. Там кожного дня вирішуються складні питання, але там можна також почути нові історії українців – просто триває українське життя, і це для мене найважливіше. ■

Анна ВІННИЦЬКА

Фото – Кінга Мельчарек

УКРАЇНА

Герої нашого часу Азовсталь

Захисники Маріуполя – це українські гордість і біль. Зараз це символ нескореності народу у боротьбі з російським загарбником у найкривавішій війні XXI століття.

Місто Марії

Із 24 лютого в Україні триває другий етап неоголошеної росією війни, у якій уже з перших днів найгарячішою точкою став Маріуполь. Майже півмільйонне місто на березі Азовського моря, розташоване за кільканадцять кілометрів від так званої «ДНР», яку контролює росія, відразу стало об'єктом безпосереднього удару військ кремля із землі, повітря та моря. Вже за декілька днів росіяни, які атакували Україну з Кримського півострова, змогли швидко підійти до міста із заходу і повністю взяли його в кільце. Більшість мешканців Маріуполя під сильними ударами авіації та артилерії так і не змогла завчасно виїхати, напевно, ще не підозрюючи, яке жакіття на них чекає згодом.

На початку березня у місті перестав діяти мобільний зв'язок та інтернет. Відтак люди стали відірваними від світу не лише фізично, а й віртуально, залишаючись наодинці з голодом, нестачею води, загрозою смерті.

Про жах, з якими зіткнулися прості жителі міста Марії (дослівне значення назви Маріуполя), світ дізнавався з роз-

повідей тих, кому вдавалося вирватися з пекла, фотографіям, які періодично потрапляли у світові медіа, та захисникам України, які мали зв'язок завдяки супутнику Starlink Ілона Маска. Так стало відомо про бомбардування пологового будинку і лікарні в центрі міста, а також Драматичного театру, де переховувалися сотні людей. Про величезну кількість жертв у Маріуполі свідчили супутникові знімки, на яких видно було великі стихійні поховання, а також фотографії й відео тіл у простиралах, котрих мовчазні грабарі заковували у довгих ровах.

Про повні масштаби злочинів росіян в Маріуполі світ, напевно, довідається лише згодом, коли місто звільнить від загарбників. А про те, як і де зникли тисячі людей, — можливо, й ніколи. РФ останнім часом намагається приховати сліди своїх злочинів: зокрема, за деякими даними, використовує мобільні крематорії та примусово вивозить маріупольців на Далекий Схід. Звідти частина з них може вже ніколи не повернутися, а їхні сліди загубляться назавжди. Як у 20-30-х роках минулого століття.

За попередніми оцінками, у Маріуполі загинуло не менш ніж 20-25 тисяч цивільних. Певно, точну кількість жертв не вдасться встановити ніколи.

Оборонці

Український Маріуполь завжди був больовою точкою, чимось, з чим росія не могла погодитися. Велике індустріальне місто, яке динамічно розвивалося на фоні Донецька, що поступово занепадав, було загрозою для картинки

«руського Донбасса», що її старанно вимальовувала російська пропаганда. Так звані ватажки «ДНР» упродовж останніх років не втомлювалися повторювати, що Маріуполь має бути їхнім, і час від часу оголошували про наближення військової операції з приєднання міста до «республіки». Постійні погрози про розширення території так званої «Новоросії» зумовили, що на цьому напрямку сформувався один із найбільш боєздатних українських військових гарнізонів. У місті дислокувалися підрозділи полку «Азов», 36-ї окремої бригади морської піхоти, бійці Нацгвардії України, Тероборони, інших підрозділів сухопутних військ, а також прикордонники та представники силових структур. Загалом українських оборонців міста було понад 3,5 тисячі. Вони героїчно протистояли російським окупантам, які за чисельністю військ і техніки у кілька-кільканадцять разів їх переважали. Тим не менше, завдяки незламності та самопожертві, попри

пресконференцію, під час якої розповів, що попри усі труднощі, українські захисники продовжують виконувати бойові завдання у Маріуполі, завдаючи противнику втрат. На той момент це поламало усі пропагандистські зусилля росії оголосити про символічну перемогу на 9 травня.

В останні тижні оборонці Маріуполя під тиском ворога змушені були відійти на металургійний комбінат «Азовсталь», де у надскладних умовах, у бундерах продовжували тримати оборону.

Про цих людей буде написано багато книжок, їхні прізвища закарбують в історії української боротьби за незалежність. І це не лише командири — «азовці» Денис Прокопенко (позивний «Редис»), Святослав Паламар («Калина») чи морпіх Сергій Волинський («Волина»), а й тисячі бійців і медиків, які віддали своє життя за Україну або зараз перебувають в російському полоні.

У 2014-2015 роках символом боротьби за Україну став Донецький аеропорт

Джерело: УНІАН

нестачу води, харчів та медикаментів, воюючи в нерівних умовах, українські бійці 86 днів героїчно тримали оборону Маріуполя. Тим самим вони відтягнули на себе до 20 тисяч російських солдат, гальмуючи просування РФ на Запоріжжя та Миколаїв. Вони дали українській армії дорогий час, що дозволив зміцнити оборону на цих напрямках.

Кремль хотів якомога швидше здобути Маріуполь, аби путін зміг на параді 9 травня у Москві оголосити про перемогу над «нацистами» на південному напрямку. Утім, героїчні оборонці міста зламали цей план. Офіцер «Азову» Ілля Самойленко 8 травня дав розлогу

(ДАП), а його захисників назвали кіборгами. У 2022-му цим символом стали «люди зі сталі», які до останнього тримали свій бойовий рубіж на маріупольському комбінаті «Азовсталь». Захисники виконали наказ і залишалися вірними присязі. Українська держава та весь цивілізований світ мають зробити усе можливе і неможливе, аби врятувати живих, які перебувають у полоні, і поховати тіла загиблих. Вони це заслужили і перед Україною, і перед усім демократичним світом. ■

Юрій БАНАХЕВИЧ

Автор фото – військовий полку «Азов» Дмитро Козацький

Леонід Кравчук (1934-2022)

На 88-му році життя не стало Леоніда Кравчука. Він був першим президентом незалежної України у 1991-1994 роках. На момент розпаду СРСР він обіймав

посаду голови Верховної Ради. Кравчук був одним із головних учасників історичної зустрічі у Біловезькій Пуші, що поклала край існуванню СРСР.

На перших президентських виборах України Леонід Кравчук переміг у першому турі з рекордним результатом — понад 60% голосів.

Під час свого президентства він здійснив один офіційний візит до Польщі. У 1992 році зустрівся у Варшаві з тодішнім президентом РП Лехом Валенсою. Ця подія запам'яталася й українській громаді.

— Вперше в історії президент України офіційно запросив на зустріч представників української спільноти. Захід відбувся у Бельведері. У делегації, яка нараховувала близько 25 осіб, були представники Об'єднання українців у Польщі та інших організацій, українськими вчителями, серед іншого — зі школи у Гурові-Ілавському, — пригадає Юрій Рейт, перший голова ОУП.

Цей візит запам'ятався і працівникам «Нашого слова». У редакції для ор-

кестру Війська Польського редактори переклали гімн України.

— Уперше польському оркестру довелося розучувати цей твір. Крім того, канцелярія польського президента попросила нас перекласти на українську мову меню для президента Кравчука, — пригадає пані Наталя Кравчук (вона не має стосунку до українського високосадовця, це випадкова схожість прізвищ).

Слід додати, що у 1993 році з візитом до Києва полетів польський глава держави. Разом із ним у делегації були Юрій Рейт та професор Володимир Мокрий.

У 1994 році Леонід Кравчук програв президентські вибори Леонідові Кучмі, але залишився у політиці — кілька разів ставав депутатом, зокрема у складі партії СДПУ. Нерідко виступав і з проросійськими висловлюваннями, а у 2006 році був лідером блоку «Не так!», що виступав за зближення України з росією. У липні 2020 року Володимир Зеленський призначив Кравчука головою

української делегації в Тристоронній контактній групі щодо Донбасу, після чого його риторика змінилася.

З посадовцем мав нагоду розмовляти наш співпрацівник у Києві Петро Андрусечко. У коментарі на своїй фейсбук-сторінці журналіст згадав першого президента такими словами: «Він був цікавим співрозмовником. Коли я брав у нього інтерв'ю у 2010 році, він зазначив, що в новому уряді немає жодної жінки. Його погляди були суперечливими, а іноді й дивовижними. Наприклад, щодо відносин з росією. Його політичний вибір не завжди був правильним. Але останніми роками він еволюціонував і став голосом розуму».

Перший президент України помер 10 травня після тривалої хвороби. У церемонії прощання з Леонідом Кравчуком взяли участь нинішній глава держави Володимир Зеленський разом з дружиною Оленою. Спочив Леонід Кравчук на Байковому кладовищі у Києві.

Павло ЛОЗА
Фото з Вікіпедії

Із піснями та віршами: у Польщі відбулися марші вишиванок

Всесвітній день вишиванки відзначають кожного року у третій четвер травня. Цього року свято припало на 19 число.

▲ День вишиванки у Варшаві

Так, у Варшаві сотні українців зібралися на площі Ринок у Старому місті. Багато учасників прийшли з дітьми, тримали у руках плакати із словами вдячності Польщі за підтримку, закликами врятувати «Азовсталь» та Маріуполь. Більшість одягла вишиванки або мала українські етнічні прикраси; були й такі, хто, тікаючи від війни, не встигли взяти з собою вишивані сорочки. Вони прийшли, аби побачитися з українцями, почути рідну мову та поспілкуватися одне з одним.

«У Польщу ми приїхали 8 березня. Тікали з Києва з сином на машині. Їхали з домашніми тваринами. Дуже сумуємо за українськими ритуалами, дуже засмучені, що не маємо з собою вишиванки. Дуже хотілося би приєднатися, постояти у національному одязі, підтримати бійців. За два тижні плануємо

повертатися додому», — розповіла учасниця маршу Ірина.

На заході виступали учасники — розповідали свої історії, співали пісні та гімн України, діти читали вірші. Також можна було почути гасла «Слава Україні! Героям Слава», «Слава ЗСУ».

Окрім Варшави, марш вишиванок відбувся й у Кракові, де сотні українців рушили колоною від Щепанської площі до Ратуші. Під час ходи лунали патріотичні пісні. У програмі заходу був патріотичний бодіарт, спільне вишивання рушника, весняні розваги та концертна програма.

Святування в інших польських містах, зокрема Вроцлаві та Гданську, відбулося не у день вишиванки, 19 травня, а на вихідних 21 та 22 травня. ■

Валерія ГУРЖИЙ

▲ У Народному домі в Перемишлі

▲ Ліцеїстки з Гурова-Ілавецького

Учні початкової школи у Білому Борі

▲ Учні початкової школи у Перемишлі

▲ Катерина Процик, читачка газети

Фото з архіву НД/ Автор — Адам Яремко

Фото з архіву школи

Фото з архіву школи

Фото з архіву школи

7.

ПОДІЇ

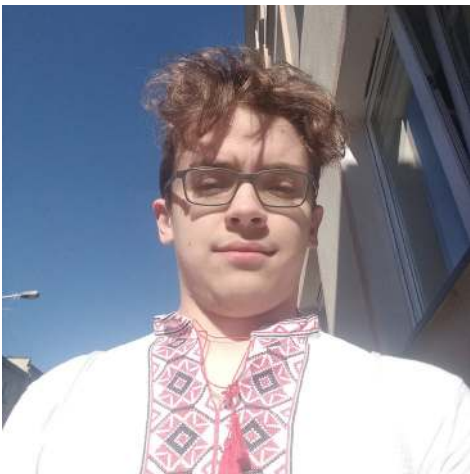
▲ Це – вишивана сорочка бабусі одного з членів нашої редакції, яку вона привезла з собою під час виселення в 1947 році із Сокальщини в Україні на північ Польщі. Ми опублікували це фото на нашій фейсбук-сторінці і запитали наших читачів, що вони одягнули у Всесвітній день вишиванки? Ось фото та коментарі, якими вони поділилися.

▲ Марта Паславська-Гурло: «На роботу в вишиванці – це шикарно»

▲ Ксеня Мандрик з дітьми: «З днем вишиванки!»

▲ Павел Зьобро: «Хоча я поляк, але вишиванка мені близька, тому сьогодні на заняття у школі – у вишиванці»

▲ Тетяна Бакоцька: «Щирі вітання з українського Миколаєва!»

▲ Ірина Шевченко: «Харків – це Україна»

▲ Андрій Олійник: «Україна вишита у наших серцях!»

До речі, підпишіться і ви на нашу фейсбук-сторінку: www.facebook.com/nasze.slowo

▲ Ліцеїсти з Перемишля

Фото з архіву школи

▲ Учні початкової школи в Ґурові-Ілавецькому

Фото з архіву школи

▲ Учні початкової школи в Бартошицях

Фото з архіву школи

▲ Ліцеїсти з Білого Бору

Фото з архіву школи

Хто 24 лютого 2022 року наїхав Україну?

Барз добрі знаме, же того дня в Україну вдерли ся войска росії, о диво, ани в росії ніхто юж тому не перечит, так як то мало місце при анексії Криму, ци спробі заняття Донбасу. путін хыбаль привык юж до того, же сьвіт ніч си з того не робит, за то нічого юж ся не выперат. Цілий сьвіт знає, же то на його розказ російскы воякы гвошли на українську землю, нібы то зо спеціальном операційом, а не з войном. Не будеме сперати ся о слова, вшиткы добрі знають, же то война, вперті при своїм стоїт лем росія, але и там, кед москва пішла під воду, кремлівскы демагогы бесідують, же треба в Україну з войном прити. Цілий сьвіт видит, же ефекты росіяцкой спеціальной операції, несучой росіянам и Українцям, «зневоленим» в Україні, нібы то мир, сут дуже гіршы од німецького ворожого наїзду з 1941 рока. Відомо, теперішній наїздник пришол не з заходу, а зо сходу, не од гнеска в вільном сьвіті «русский мир» ест синонімом войны и зневолєня. Кед виджу Бучу, Ірпінь, Маріуполь ци Харків, по котрых перекотила ся «миростворящая» росіяцка спеціальна операція, то мушу ся признати, же не знам, ци вояків, приносячых Українцям «русский мир», мож называти людми. Іхнім зьвірствам не є кінця, але по правді то зьвірина прецін такого чуда не творит, ани собі взаємно, ани людям. Дика зьвірина все тримат ся своїх ревірів и кед ідла на ним має дост, не входить в чужу територію. Атакує лем в обороні свого жытьового терену, своїх малят,

або кед сама ест атакувана, кед ест рана, або голодом барз юж зморена.

В росії час ся хыбаль затримал, часом думам, ци там вказівкы дзигарів до заду не ходят. Война в Україні вказує, же в росії дальше обовязуют середньовічны звичаї, руский жовнір на войні не краде, влада дає му право брати, што ся му лем сподабат. Цілий сьвіт віділ як жолдацтво російской федерації награвлене трофейне добро мирного українського населєня з білоруского спедиційного пункта высылат в росію. росію, ци ти не ганьба? росіяцке войско ест цікаве, цілий сьвіт видит, же мають свої мобільны крематорія, а мобільных пральок на стані не посідають, адже воякы мусіли глядати іх по мешканях мирных мешканців. Возили іх зо собом на танках и грузовиках, а то не легка річ, дві згоріли и юж до росії не трафлят так як іншы пралькы, телевизоры, лаптопы, ци тисячы іншых трофейных річы. Брали вшитко, так як в 1945 році. Хыбаль справді в росії час стоїт в місці, бо воякы чудують ся, же асфальтовом дорогом доїжджають до українських сіл, кед бы могли и ей бы звинули и до себе выслати.

воякы путіна всяды, де лем глошли, сразу звидували ся о «бандерівців», ци «фашистів, кед віділи зачудування в очах Українців, сразу додавали, же глядають люди позбєраных на чорно. Лем парум раз был на Мадярах, але не забуду того, што-м там віділ. Раз потрапил ем на похорон, сподабало ся мі, же вшиткы хлопи были позбєраны в чорны геркы и чорны сподні, декотры носили чорны

краваткы, а вшиткы мали чорне обутя – білы мали лем кошелі. Вшиткы іхні жены и дівчата тіж были позбєраны лем на чорно. Товды ся мі тото подабало, видно было, же з великом повагом и шаном жєгнають гмерлого и лучат ся з його родином, творят справжню велику парохіяльну родину. Гнеска страх подумати, што бы было, кед на такий похорон трафили бы воякы, «русский мир» несучы Україні. Певні сразу почали бы втікати до росії, бо чорного нараз за дуже метало бы ся ім на очы.

Здає ся мі, же вояків путіна треба ищы глубше цофнути в часі, а не лем до II Сьвітової войны, ци середніх віків. Они не лем берут военны лупы, але вшитко нищат и палят так як вандальове, або іншы старинны варваре, котры нищыли вшитко, бо не потрафили доцінити добро, з котрым война іх зіткла. Часто чуєме, же тоты, котры в Україні глядають фашистів и нияк не можут іх найти, сами сут гіршы од німецьких фашистів, котры были ту в 40-х роках XX столітя. Были довше, але такого знищєня по собі не лишыли як «миростворяще» руске войско. Адже руский солдат ест дуже гірший од німецького фашиста, або фашистів ест все в войску, «русский мир» несучым в сьвіт, ніж было іх в німецькім вермахті.

Аджи дика зьвірина ест барже цивілізувана, ніж воякы, «русский мир» несучы на українську землю. Думам, же на окресліня деяких вояків рф, треба ужывати чысто іншых назывників. Ксьондз Тішнер бесідувал, же в декотрых з нас жые ищы homo sovieticus,

и справді так ест. Совітска пропаганда роками вливала в нас свою отруту, кормила нас брехньом так долго, же брехню звали сме правдом. Треба часу, жебы одтрути наш організм, на жаль, не вшиткы хочут ся одтяти од homo sovieticus. СССР юж од давна не існує, але люде, выхованы в його дусі, далі спокійні си жыють меже нами, а деякы з них аджи барз добрі ся мають. воякы путіна в більшости походять з постсовітского здичілого стада и сут представниками ріжных націй. То не лем росіяне, але и чечєнці (кадырівці), буряты... и іншы совіты, котрых, так як путіна, уформував дух СССР. По-мойому, ім треба было бы додати нове окресліня, воякы путіна сут представниками homo sovieticus з голузи путінопітеків (putinopitec). Война в Україні справила, же огниво дарвінівского ванчка, в минулым затрачене, само ся нашло. путінопітекы не сут малпами (pites - то по-латині малпа), але не заслугоють на то, жебы іх звати людми. Іхня поведінка ест доказом іхньої нелюдяности, але з другой страни, правду бесідуєчы, то лем человек годен стати ся найгіршым зо сотворінь Бога. Іншым сотворіньом меншым од нас (Богом пред человеком сотворєным) таке зробити, што окупанти натворили в Бучы, ани до головы бы не пришло. Лем человек человеку може зготувати таке пекло, як в Бучы ци Маріуполі, адже істинний ад на землі. Жадне зьвіря чогоси такого не годно зробити нікому, адже перестанме бесідувати о зьвірстві росіяцких солдатів. Най тото, што окупанты роблят на українські землі, не кладе ся тінью на тварини, называйме річ по імени, окупанты ся збісили. ■

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

ПОДІЇ

Нагорода «Вірний предкам» — для лемківського фольклориста

У греко-католицькому храмі в Лігниці відбулося вручення нагороди «Вірний предкам». Її отримав Михайло Вархіл, творець найбільшої колекції макетів лемківських церков у Польщі.

— Насправді пан Михайло був відзначений рік тому, і церемонія мала відбутися під час фестивалю «Лемківська ватра» у Ждині, адже цю нагороду Об'єднання лемків завжди надає на цьому святі. Проте пан Михайло не зміг приїхати. Ми вирішили, що 75-річчя акції «Вісла» буде гарною нагодою для

її вручення, — пояснює Адам Вєвюрка, заступник голови Об'єднання лемків.

Як зазначає діяч організації, відзнаку «Вірний предкам» ОЛ передає особам та інституціям, важливим для Лемківщини, чії «заслуги є записані в лемківській пам'яті золотима буквами».

Михайлові Вархілу було шість років, коли у 1947 році його переселили з сім'єю з рідної Крапної, що на Лемківщині, до Гожова-Великопольського. Зараз він проживає у Лігниці. Михайло — фермер на пенсії, раніше працював ґрунтознавцем. Понад сорок років він також створює свої макети храмів. Його робота завжди починається із відвідування святинь, найчастіше — під час літніх поїздок на Лемківщину. Макети, переважно дерев'яні, Михайло створює на основі фотографій. На виготовлення однієї роботи потрібно близько трьох місяців. У своїй колекції він має уже кілька десятків макетів, які демонструвалися на багатьох виставках у Польщі.

На фото (зліва направо): Адам Вєвюрка, Михайло Вархіл та греко-католицький парох у Лігниці о. Мирослав Драпала.

З лемківською музикою і смаком у Щавному

12 травня у Культурному центрі в селі Щавне (Підкарпатське воєводство) відбулися кулінарні майстер-класи, присвячені лемківським стравам. Про це повідомляється на фейсбук-сторінці

гмінного Центру культури в Команчі. Після того, як гостей привітала його директорка Кристина Галік-Гаргай, лекцію про лемківську культуру та кухню прочитала Йоанна Потачек — директорка Центру діалогу між релігіями та націями у Ярославі. Після цього слово взяла Анна Мацко — учасниця художнього колективу «Лем Ми» з Команчі. Українка, яка головує у місцевому гуртку Об'єднання українців у Польщі, познайомила учасників із лемківськими стравами та розповіла, що організатори приготували для кулінарних майстер-класів. Гості дізналися, зокрема, як робити гомілки, галушки, мастило, кутю. Звичайно, розповідали їм і про киселицю — традиційний суп з вівсяного борошна чи круп, який лемки готують на Святу вечерю під час Різдва.

— Зараз настав час, коли багато людей повертаються до традиційної кухні, — заявляє Анна Мацко.

Щоб традиція була дотримана і все було смачнішим, до того, як гості покуштували страв, перед ними виступив гурт «Лем Ми» (на фото), який діє в Команчі з 2013

року. Його засновник — команчанин Володимир Копилець, а диригентка та художня керівниця — Маріанна Яра зі Сянока.

Тиждень пізніше, 19 травня у Щавному відбулися майстер-класи співу, які провела керівниця «Лем Ми».

Зустрічі у Культурному центрі в селі Щавне відбулися в межах проєкту під назвою «З лемківською ноткою та смаком — вільні від шкідливих звичок» («Z łemkowską nutą i smakiem – wolni od uzależnień»).

Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінки Адама Вєвюрки

Фото з фейсбук-сторінки гмінного Центру культури в Команчі

Історія

Освіта інтернованих військових Армії УНР в таборі в Александрові-Куявському

Напередодні річниці пам'ятних заходів в Александрові-Куявському (відзначається кожної першої суботи червня), присвячених вшануванню військових Армії Української Народної Республіки (УНР), які були інтерновані в міському таборі у 1921 р., варто згадати про умови перебування тут українців та їх діяльність. Особливо слід наголосити на освіті інтернованих, оскільки цьому питанню досі приділялось досить мало уваги.

Однією із наймасовіших груп емігрантів в Польщі в першій половині 1920-х років були вихідці з Наддніпрянської України, а саме — інтерновані в таборах військові Армії УНР. Передумовами для переходу Армії УНР на терени Польщі були події радянсько-польської війни 1920 р. Відповідно до Варшавської угоди (21 квітня 1920 р.) Польща та Українська Народна Республіка виступали союзниками у війні з більшовицькою росією. Успіх польсько-українських військ весни-початку літа 1920 р. закінчився контрнаступом більшовицьких військ. На території Правобережної України наприкінці літа — осені 1920 р. стримували натиск російських військ тільки військові частини Армії УНР. Довго протистояти переважаючим силам противника українці не могли і тому змушені були перейти річку Збруч (кордон із Польщею), після чого відділи Армії УНР були розброєні та інтерновані у таборах: Александрів-Куявський, Вадовиці, Стшалково, Пікуличі, Ланцут, Пйотрків-Трибунальський, Каліш і Ченстохова.

Табір № 6 в Александрові-Куявському був утворений 8 грудня 1920 р. На середину грудня 1920 р. в таборі перебувало 900 офіцерів (старшин), 2504 козаків, 95 жінок і 29 дітей. Найчисельнішу групу становили військові 4-ї Київської і 6-ї Січової стрілецьких дивізій та інші підрозділи. Розрахований він був на прийом не більше 3000 осіб. Та й умови в самому таборі були не найкращі: холодні бараки та часто антисанітарія.

Культурно-освітня робота в таборах

Однак, не дивлячись на складні умови як фізичні, так і моральні інтернованих військових, в таборі розгортається культурно-освітня робота. Найвище керівництво Армії УНР та сам Головний Отаман — Симон Петлюра, неодноразово наголошували на значенні культурно-освітньої діяльності для військових. Так, в одному із своїх звернень, він зазначав: «... всім нам, починаючи від козака і кінчаючи найвищою старшиною потрібно вчитись і вчитись. Треба бути готовими, щоб на руїнах країни створити нову велику міцну й багату Україну. Треба, щоб ми повернулись до рідного краю освіченими, культурними, підготовленими до тяжкої праці — державного будівництва, громадянами. Муштруйтесь, засновуйте старшинські і підстаршинські школи, курси, школи для неграмотних і школи та курси фахові. На Україну не повинно повернутися ні одного неграмотного».

З метою реалізації поставлених цілей була розроблена культурно-освітня програма, яка передбачала низку заходів: організацію мистецьких гуртків, художніх товариств тощо, а також систематичне проведення освітньої роботи в школах різного рівня: початкових, середніх, гімназіях; організацію курсів українознавства та курсів іноземних мов (польської, англійської, німецької, французької, есперанто). Важливо було не дати занепасти бойовому духу військових в умовах інтернування, тому для цього в таборах проводилась культурно-просвітницька робота, що допо-

▲ Портрет Оксани Лятуринської із фондів Центрального державного архіву зарубіжної українки (ЦДАЗУ)

магала підтримувати та поширювати національно-патріотичні ідеї.

Практичне виконання завдань покладалось на культурно-освітні відділи, створені при штабах відповідних дивізій. Досить швидко (протягом перших зимових місяців 1921 р.) вони почали діяти майже у всіх бригадах, полках, сотнях і куренях, зокрема, 4-ї та 6-ї дивізій Армії УНР, інтернованих в таборі в Александрові-Куявському. Культурно-освітній відділ табору складався із начальника відділу, двох його помічників, одного писаря та одного стрільця для посилок. Начальником такого відділу в Александрові-Куявському наказом від 17 березня 1921 р. призначено сотника Гладкого.

Одним із першочергових завдань стало підвищення освітнього рівня військових. Неграмотних та малограмотних виявилась значна кількість на початок 1921 р. їх налічувалось 947 чол. Загалом, тут перебувало також 1303 особи з початковою освітою, 657 чоловік з середньою освітою і 18 — із вищою освітою.

Отже, найперше були утворені в таборах школи для неграмотних та малограмотних. Допомогу в їх заснуванні надавало Товариство американської християнської молоді (YMCA — Young Men's Christian Association). Крім того, започатковано лекції з історії і географії України, а для офіцерів вивчення іноземних мов і заняття з військової

дисципліни. Такі форми діяльності були характерними для всіх таборів інтернування військових Армії УНР, найактивніше вони проводились в таборах в Пікуличах, Александрові-Куявському і Ланцуті.

З'їзд представників культурно-просвітніх організацій

Унормуванню та інтенсифікації культурно-освітньої роботи в таборах сприяв з'їзд представників культурно-просвітницьких організацій в Армії 20 і 21 березня 1921 р. в Ланцуті. Загалом, учасники з'їзду розглянули справу стану культурно-освітньої праці на місцях і констатували позитивні і негативні її сторони, а також ухвалили заздалегідь розроблений детальний план культурно-освітньої роботи в Армії УНР.

На з'їзді були прийняті наступні положення до виконання:

- утворення постійного і спеціального корпусу культурно-освітніх робітників армії, як окремої фахової служби;
- піднесення ролі культурно-національного виховання армії до рівня фахової військової освіти;
- утворення окремих кадрів культурно-освітніх референтів і інструкторів (дивізійних, курінних і сотенних) при військових частинах;
- заснування в армії шкіл початкових, середніх, а також ремісничих, де козаки і старшини з незакінченою освітою могли би продовжити її;
- в таборах утворюються курси за шкільними програмами. Курси обслуговуються педагогічними кадрами конкретного табору. Міністерство народної освіти УНР надає в цьому плані допомогу: матеріалами та кадрами;
- навчання на курсах проводиться за репетиційною системою, яка надає більше можливостей для індивідуального навчання учня. Репетиційна система надасть також можливість взяти участь у навчальній роботі більшої кількості осіб. Після закінчення навчання учні отримуватимуть офіційні свідоцтва.

Ухвалені на з'їзді рішення позитивно вплинули на організацію освіти в таборах. Вони дали можливість створити єдину систему шкіл в таборах та підвищити якість навчання. Так, в Александрові-Куявському навесні

1921 р. школи грамоти отримували статус I-го ступеня (класу) Єдиної Державної Школи, нижчі початкові школи — II-го ступеня і вищі початкові — III-го. Подальша освіта вояків здійснювалась на вищих ступенях (від IV до IX). Закінчення останнього класу, давало можливість здобути середню освіту. Таким чином, у 6-й Дивізії засновано чотири школи (навчалось 150 козаків) і діяли до травня 1921 р. Подальше навчання продовжувалось у загально дивізійній школі, створеній за прикладом Єдиної Державної Школи. Тут уже навчалось 73 чоловіки.

Згадуване раніше Товариство американської християнської молоді (YMCA) долучилось до заснування в таборі в Александрові-Куявському Реальної школи. Завдяки їй старшини і козаки 4-ї та 6-ї дивізій закінчили середню освіту та підготувались належним чином до вступу до вищих навчальних закладів.

Результати освітньої роботи в таборі

Система освіти в Александрові-Куявському та інших таборах була організована таким чином, щоб виконати два свої головні завдання: вирішити проблему неграмотних або малограмотних вояків та підготувати випускників середніх шкіл до здобуття вищої освіти. З першим завданням в Александрові-Куявському успішно впорались. Так, на момент ліквідації табору наприкінці осені 1921 р. малограмотними залишався незначний відсоток військових. То друге завдання значно актуалізується в середині 1921 р., коли студентські громади в таборах займають чільне місце в системі освіти інтернованих та допомагають своїм членам отримати необхідні знання, свідоцтва про закінчення середньої освіти та підготуватися до вступу у вищі навчальні заклади.

В Александрові-Куявському Студентська громада була заснована навесні 1921 р. і об'єднувала 50 членів дивізійних студентських громад. Основні її завдання передбачали залучення до культурно-освітньої роботи табору, допомога своїм членам при вступі до вищих навчальних закладів тощо. Цікаво, що найперші згадки про студентів тут датовані 14 березня 1921 р., коли в Наказі Групі інтернованих військ Армії УНР в таборі № 6 ч. 32 йде мова про відомості, щодо тих студентів, які бажають продовжити навчання поза межами табору у Львівському університеті. Вони мають надати реєстраційні картки про рівень здобутої освіти. Крім того, заходами Студентської громади були організовані курси польської та німецької мови в таборі. Загалом, наприкінці 1921 р. кількість членів студентських громад у таборах інтернування Армії УНР в Польщі становила понад 1 тис. чоловік.

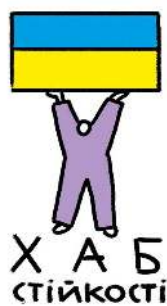
Організація освіти в таборі в Александрові-Куявському проводилась на досить високому рівні. Найперше було визначено рівень освіти всіх військових в таборі. Це робилось для того, аби в повному обсязі використати потенціал військових та організувати найефективніший освітній процес. Від самого початку інтернування в Александрові-Куявському (грудень 1920 р.) були засновані школи для неграмотних та малограмотних козаків. Коли ж табір був ліквідований наприкінці осені 1921 р., то стало очевидним, що з проблемою неграмотності було покінчено. ■

Стаття підготовлена на основі матеріалів українських та польських архівів

Олена ГУМЕНЮК

▲ Козацька могила в Александрові-Куявському

Хаб психологічної підтримки українців: як це працює та які поради дають спеціалісти

1 березня в Україні розпочав свою роботу Хаб стійкості – платформа з доступними сервісами для психологічної підтримки у кризовий час. Його співзасновник та координатор Андрій Сидоренко розповів детально про роботу осередку та різновиди підтримки, які там можна отримати.

«Ми запустилися майже з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну. Стартували двома спільнотами – це гурт медійників і журналістів «Фундація Суспільність» та Центр психічного здоров'я «БрейнКульт». Завдяки такій взаємодії нам вдалося швидко вийти у публічну площину і мати підготовлену команду фахівців, що готові надавати підтримку», – розповідає Андрій.

Лише за перший місяць охоплення сторінок Хабу в соцмережах сягнуло 1,5 мільйона людей.

«Він створювався як платформа, яка може дати максимально широкий спектр психологічної допомоги, аби кожен міг знайти те, що відповідає його запиту. Адже можливість скористатися допомогою дуже залежить від умов, у яких опиняється людина. Хтось виїхав і перебуває в умовній безпеці, а хтось залишається на окупованій території», – додає співзасновник Хабу.

Наразі платформа працює за 5 основними напрямками:

- кризова служба психологічної підтримки, де можна завчасно і надійно забронювати час зустрічі з психологом. Працюють дві лінії: для тих, хто перебуває в Україні, і для тих, хто за кордоном;
- десятки технік самопомоги;
- відкрита база доступних сервісів;
- психологічний супровід команд;
- з червня стане також доступним сервіс психотерапевтичної допомоги.

За словами Андрія Сидоренка, найбільшою популярністю серед українців користуються техніки саморегуляції, які допомагають упоратись з надмірними емоційними та фізіологічними реакціями, щоб діяти ефективно й адаптивно. Дописи в соцмережах лайкають, зберігають, коментують чи поширюють (тобто взаємодіють із ними) до пів мільйона людей.

«Дещо менше є звернень на лінії кризової підтримки, адже психологічна

допомога все ще оповита певними стереотипами. Але ми активно працюємо над тим, аби нормалізувати роботу із психологами і психотерапевтами, адже часто, як і перша домедична допомога, вона рятує життя. Загалом у нас є постійний запит на лінії кризової підтримки, також починає зростати й кількість людей, які звертаються з-за кордону», – каже Андрій.

Згідно з дослідженнями, при переживанні масової травми, якою є війна, відсоток тих, у кого може розвинути посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), складає близько 20-25% людей. Окрім того, частота проявів депресії, тривожних розладів, вживання психоактивних речовин, зростає в рази. Ми знаходимося у дуже чутливому періоді, коли ще можливе раннє втручання – ми можемо сприяти тому, щоби психологічні рани війни загоїлися краще і швидше. Саме тому команда Хабу стійкості разом із партнерами – компанією Dudka Agency – почала розробляти платформу психотерапевтичної допомоги. Це буде системний ІТ-застосунок, через який терапевт зможе повноцінно супроводжувати клієнта, а кожен українець матиме можливість знайти фахівця, який відповідає його запиту, й отримати допомогу. Запуск застосунку запланований на червень.

«Є і певні виклики, з якими доводиться працювати, щоби платформа розвивалась і надалі могла допомагати всім, хто цього потребує. Один із них – фінансова підтримка психологів і психотерапевтів, які безкоштовно консультують українців і українко, постраждалих унаслідок війни. Адже їхні фінансові запаси також вичерпуються, і це ускладнює надання психологічної допомоги іншим на волонтерських засадах, яке це відбувається усі ці місяці. Тому зараз важливе завдання – пошук ресурсів для підтримки платформи в перспективі», – запевняє Андрій Сидоренко.

Повертаємося до головного – запитів, з якими звертаються люди. Серед тих, хто виїхав за кордон, їх можна виділити кілька:

- надмірна тривога в цілому та зокрема за близьких, які лишилися в Україні;
- туга за домом;
- труднощі з налаштуванням робочих процесів.

Андрій Сидоренко наголошує – люди, які переживають війну, стикаються з різноманітними проблемами, а постійний стрес впливає на життєві сили, можливість добре функціонувати і чинити опір. Психотерапевтка і співзасновниця центру психічного здоров'я «БрейнКульт» і Хабу стійкості Анастасія Ніжнік дала низку порад, зокрема – як віднайти силу, щоби працювати:

- формуйте нові традиції: які щоденні ритуали ви могли би привнести у своє життя та роботу? Можливо, починайте день з прогулянки чи розмови з колегами у чаті? Виділяти в обід 10 хв, щоб послухати музику?
- практика малих кроків: почніть роботу з одного кроку – зрозумілого, простого, який можна спланувати і виконати прямо зараз;
- спробуйте завдання, відкиньте зайве, сфокусуйтеся на найважливішому;
- очікувати від себе мотивації та результативності «як раніше» – це обманювати себе: рівень ресурсу є іншим, тож відрізняються і можливості;
- не годуйте «внутрішнього ворога» – провини та докори. Запитайте себе – яка моя роль, що я можу зробити як частинка свого народу у цій війні за свободу, життя України та українців? І дійте відповідно до свого покликання та реалістичних меж власної відповідальності. Ви можете бути корисним, де б ви не були, а самодокорам місце там, де російському кораблю;
- людяність – в пріоритеті;
- відзначаєте свої успіхи, навіть маленькі;
- тримайте зв'язок з людьми, які вам близькі;
- поповнюйте свою «скарбничку», хай у вашому дні буде щось, що дозволяє вам відновитись. Створюйте хороші моменти, адже радість дозволяє триматись на плаву;
- опануйте навички емоційної саморегуляції;
- майте час на сон та відновлення;
- за потреби – звертайтеся за психологічною підтримкою фахівців: превенція завжди краща за лікування.

Люди в евакуації часто переживають тугу за домом – вона є дуже сильною і цілком природною. «Бо дім – це не про житлову площу, це місце сили і роками вибудована архітектура нашого життя, де так добре відчувуються спогади і нові

плани, де все близьке, знайоме і зрозуміле. І саме це дає нам відчуття безпеки у себе вдома, навіть якщо безпеки насправді немає», – каже Анастасія Ніжнік. У цій ситуації вона радить таке:

– важливо розділити емоції, когніції і поведінку. Хотіти повернутись додому – дуже природно, зрозуміло, і це палке бажання буде з нами як повітря – це є сфера емоцій;

– рішення (і подальші дії) важливо ухвалювати, осмислюючи ці бажання: яка є реальна ситуація зараз там, де мій дім? Чи там досі підвищений рівень небезпеки? Що говорять факти, що кажуть представники місцевої влади?

– ми «даємо запит» у когнітивну сферу і робимо оцінку того, чи час повертатись. Якими б не були наші емоції, вони не дорівнюють поведінці. Ми робимо вибір на основі знань і логічного мислення, тобто це – відповідальність кори головного мозку, чия функція – ухвалювати зважені рішення з передбаченням наслідків.

Війна і все, що з нею пов'язане, може викликати надмірні реакції – тривогу, злість, сум тощо. Часом вони настільки сильні, що заважають функціонувати. Допомогти справитись із цим можуть такі поради:

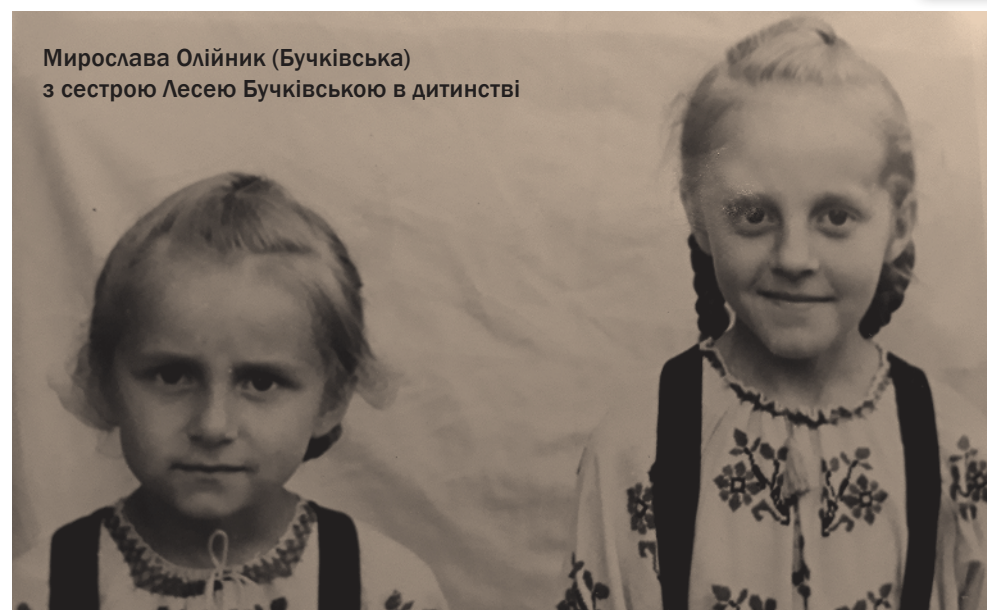
- дихайте: глибокий вдих через ніс і довший видих через щілину між губами. 5-8 циклів;
- притисніть руки до тіла, склавши долоні навхрест під ключицями, і наче крильцями метелика простукайте долонями у комфортному ритмі та з комфортною силою. Також можете по черзі простукати долонями по ногах у ділянці трохи вище колін або передпліччя;
- порухайтесь: використовуйте будь-яку можливість для фізичної активності. Навіть в умовах обмеженого простору можна по черзі стискати руки в кулаках або підіймати-опускати стопи, із зусиллям притискаючи їх до землі;
- якщо у вас є вода, зробіть приблизно 20 маленьких ковтків у спокійному ритмі (ковток-вдих-видих або два-ковток);
- потрясіть тілом: під час неконтрольованого тремтіння можна допомогти собі, збільшивши його – наприклад, потрясти стегнами, плечима, злегка пострибати.

Більше цікавих та корисних порад ви можете знайти на сторінці у фейсбуці (Хаб Стійкості facebook.com/resilience.hub.ua). ■

Валерія ГУРЖИЙ

ПОДІЇ

Продавження з 6-7 сторінок →

Мирослава Олійник (Бучківська)
з сестрою Лесею Бучківською в дитинстві

Читає «Нашого слова»,
99-річний Іван Бучківський

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Анатолій Бутенко, «Дух нескореної волі», Маріуполь, МФ ТОВ Друкарня «Новий світ», 2015. – 180 с. та «Ти в серці моїм – єдина!.. Збірка віршів маріупольських поетів», Маріуполь, ПРАТ Газета «Приазовський робочий», 2016. – 168 с.

Нескорений Маріуполь

Ці дві невеличкі книжечки можна перев'язати однією синьо-жовтою стрічкою – Анатолій Бутенко, «Дух нескореної волі» (Маріуполь, 2015) та «Ти в серці моїм – єдина!.. Збірка віршів маріупольських поетів» (Маріуполь, 2016).

Можна сказати – книжки вийшли кілька років тому і, можливо, не «на часі», але ж – Маріуполь! «Дух нескореної волі»!

Сьогодні це місто – в серці України, і його пекучий біль рознісся по всьому світу. Тому, читаючи вірші Анато-

лія Бутенка, особливо переймаєшся патріотизмом, відданістю та любов'ю українця до рідного гнізда. Збірка поділена на розділи: «Розмова з Кобзарем» (до 200-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка), «Дух нескореної волі», «На крилах почуттів», «Запізніла сповідь», «Моя вежа». Автор мовою поезії виражає свою любов до батьків («Думки несуть мене в минуле// Де сиві батько мої й мати// Роки так швидко промайнули// Як мало встиг батькам віддати!..»), поринає спогадами в дитинство («Дитинство босоне пригадав// Матуси-

не тепло і ніжну ласку// Як я терпляче перед сном чекав// Щоб почитала дивовижну казку...»). Чільне місце в його поезії посідають почуття до коханої («Ціню все: холодні заметілі// І навіть дощ, який стоїть стіною// І не шкода, що весни пролетіли// Бо поруч ти завжди була зі мною»).

Та найактуальнішими віршами є ті, в яких Анатолій Бутенко нагадує читачеві давню історію України, «герої яких – Мазепа, Богдан Хмельницький, Сковорода, запорізькі козаки». А також звертається до Шевченка: «Широкий степ, лани і гори// Земля родюча навкруги// Це українській простори// „Та ні!“ – нам кажуть вороги...», і продовжує: «У цей священний для нас час// Вклоняється тобі родина// Ти ще почувеш, батьку, нас// Бо ще не вмерла Україна!..». Читаємо вірші, які присвячені й сучасним героям – нескореній «Небесній сотні», незламним «кіборгам» та всім захисникам України. На жаль, ця боротьба триває – й помножилася в тисячі разів...

Всі знаємо, що війна на сході України розпочалася у 2014 році. І вже тоді був порушений ритм життя всіх жителів тих територій – хто виїхав, хто пішов воювати, хто й загинув. Творилася новітня боротьба України за незалежність. Але як склалася доля маріупольців сьогодні – не знаємо. Зокрема й долі тих, хто писав вірші до колективної збірки «Ти в моїм серці – єдина!..». Це перше видання літературно-музичного клубу «Світло». Як пише у передмові Анатолій Бутенко: «Вибір саме цієї назви свід-

чить про наше бажання приєднатися до тих, хто взяв у свої руки смолоскипи й ціною власного життя освітив безпросвітну темряву», і далі: «Я – Іловайськ, Шастя, Львів, Маріуполь // Я – Волноваха, Донецьк і Писки // Сотні й мільйони Я, зібраних вкупі// Тих, що в борні об'єдналися в МИ» (Надія Умриш). Хочу назвати їх усіх: Надія Бойко, Анатолій Бутенко, Богдан Коваль, Олександр Косовський, В'ячеслав Удовиченко, Надія Умриш, Віктор Федоров, Тамара Легчиліна, Антоніна Прядка, Сергій Ротар, Віра Сильченко, Любов Шемчук.

Всі вони мовою своєї душі прославляють рідну Україну, маріупольську землю, рідну мову та домівку. І хоч не всі автори збірки є поетами-професіоналами, але «це – патріоти, по-справжньому гідні люди, які не звикли мовчати і (що дуже важливо!) не хочуть залишатися осторонь сучасних подій у країні» (Анатолій Бутенко). Цікавою знахідкою є й музичний талант Богдана Ковалю, Олександра Косовського та Сергія Ротара.

Своє слово сказав у книзі й відомий письменник, поет, автор 11 книжок В'ячеслав Удовиченко.

Віriamo, що вони напишуть ще багато віршів, у яких оспівують сучасних незламних героїв у цій жорстокій російсько-українській війні – «Україно моя, всі твої надбання// Захищай сини твої й дочки// Не дозволимо ми «новороссам» з Кремля// Розірвати тебе на шматочки...» (Любов Шемчук). Бо «патріотизм – це сила вічна», як сказав Віктор Федоров. ■

Мирослава ОЛІЙНИК

«Українці на Підляшші. Історія – мова – культура», Союз українців Підляшшя, Більськ 2021. – 224 с.

«Українці на Підляшші. Історія – мова – культура»

Минулого, 2021 року, Український часопис Підляшшя «Над Бугом і Нарвою» відзначав свій 30-річний ювілей. З цієї нагоди було оновлено інтернет-сайт часопису nadbuhom.pl, на якому почали з'являтися, поміж іншими, вибрані статті, що були друковані в часописі з 1991 р. Видано також книжку «Українці на Підляшші. Історія – мова – культура».

Книжка вийшла як третій том Бібліотеки «Над Бугом і Нарвою» завдяки коштам, наданим Посольством України в Польщі. Це 224 сторінки з вибраними статтями, які впродовж 30 років

з'являлися у часописі. Тексти було з чого вибирати, бо, як пише у вступному слові Юрій Гаврилюк, головний редактор двомісячника: «Ужинок тридцятиріччя „Над Бугом і Нарвою“ – це вже близько десяти тисяч щільно задрукованих журнальних сторінок, на яких записана перша хроніка та енцикло-педія українського життя нашого регіону».

У книжці надруковано майже 40 різноманітних текстів авторства кільканадцяти авторів. Це статті: популярно-наукові, інтерв'ю, спогади, також листи від читачів. Вони написані українською мовою, у тому числі підляськими говірками, а також польськи.

Видання «Українці на Підляшші. Історія – мова – культура» показує процеси, пов'язані з відродженням українського національного життя на Північному Підляшші, починаючи з 1950-х років. Багато місця присвячено, зокрема, 1980-м рокам, коли українські заходи набули великого розмаху, що й стало підґрунтям інституціоналізації українського життя регіону початку 1990-х років. Результатом цього процесу стала й поява в 1991 р. першого номера Українського часопису Підляшшя «Над Бугом і Нарвою».

«Складаючи цей збірник, – пише Юрій Гаврилюк, – ми вибрали статті, які описують події цього періоду українського національного проростання та дозрівання у 1950-х – 1980-х роках. Інші у популярній формі показують історичне та культурне і мовне тло, яке стало основою і родючим ґрунтом для цього процесу (включно з текстами, написаними місцевими говірками, та найцікавішими листами від читачів),

та зовнішні політичні фактори, що його гальмували».

Книжка поділена на три розділи «Перші ентузіасти українського слова і культури», «Наш народний фундамент національного» та «Від неформального до організованого». Їм передують статті Юрія Гаврилюка, яка показує ширший контекст українського національного відродження на Північному Підляшші, де – за офіційною пропагандою післявоєнних років – нібито ніколи не було жодних українців, а всі українськомовні мешканці регіону офіційно були зараховані до т. зв. «білоруської національної меншини».

У першій частині видання багато місця присвячено, перш за все, діяльності заснованого в 1957 році гуртка Українського суспільно-культурного товариства в Клішчелях, єдиного в часи Польської Народної Республіки на Північному Підляшші. Представлено постаті перших українських діячів у регіоні, а також літераторів, що писали українською мовою, серед них – Василя Білокозовича (1899–1981) з села Видово, передмістя Більська-Підляського. Цікаво, що перші вірші підляського поета його рідною говіркою були надруковані в 1957 р. на сторінках «Нашого слова».

Другу частину книжки складають статті, які показують ті фактори, що спричинили національне самоусвідомлення підляшан. Одним із головних є мова, тому й у розділі «Наш народний фундамент національного» знайшлися як мовознавчі статті, так і тексти, писані різноманітними підляськими говірками. З цієї частини багато чого довідаються не лише ті, кому цікаво знати, чому населення Підляшшя – це насправді етнічні українці, але й ті укра-

їномовні мешканці регіону, які досі не відають, хто вони за національністю.

Статті в третій частині показують перші зорганізовані прояви українського національного життя 1970–1980-х років, коли творилося літературне середовище, яке гуртувало підляських авторів, що писали українською мовою, почалися зорганізовані українські заходи, а також виникло п'ять гуртків УСКТ у регіоні. Наслідком цього процесу, після демократичних змін у Польщі на зламі 1980–1990-х, стало виникнення Підляського відділу Об'єднання українців у Польщі, який у 1992 р. перетворився на Союз українців Підляшшя. Зараз це головний репрезентант української громади в регіоні та видавець часопису «Над Бугом і Нарвою».

Книжка показує, перш за все, витoki і початки будівництва організованого українського життя на Північному Підляшші, околичний українськомовний території, де, згідно з різними політичними рішеннями, мало не бути українців. Однак ця публікація – це тільки початок історії про українців на Підляшші.

«Надіємося, що в майбутньому з'явиться можливість видати наступний збірник, – закінчує вступне слово Юрій Гаврилюк, – зі статтями, які описують культурно-просвітницьку і суспільну діяльність Союзу українців Підляшшя...» 2022 рік, здається, є найкращим, щоб продовжити минулорічне видання, оскільки саме цього року головна українська організація на Підляшші святкує свій 30-річний ювілей.

Зацікавлені книжкою можуть звертатися безпосередньо до редакції Українського часопису Підляшшя «Над Бугом і Нарвою» nadbuhom@nadbuhom.pl

Людмила ЛАБОВИЧ

Загальнопольський конкурс малюнків

Запрошуємо дошкільнят та учнів початкової школи до участі в конкурсі малюнків, присвяченому українським письменникам Лесі Українці та Тарасові Шевченку під назвою:

«ЛЕСЯ УКРАЇНКА І ТАРАС ШЕВЧЕНКО – ПРЯТЕЛІ ДІТЕЙ У ПОЛЬЦІ»

Професійне журі оцінюватиме праці у таких вікових категоріях:

- ▶ дошкільнята
- ▶ школярі початкової школи I-III класів
- ▶ школярі початкової школи IV-VI класів
- ▶ школярі початкової школи VII-VIII класів

Малюнки можна виконати в довільній художній техніці у форматі А-3. Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи, виконані самостійно учасниками конкурсу.

Малюнки передаємо у паперовій формі, на звороті треба вказати таку інформацію:

- ім'я і прізвище,
- клас і школу,
- адресу і номер телефону вчителів або батьків, які підготували дітей до конкурсу.

Серед поданих художніх творів журі визначить переможців конкурсу. Результати будуть оголошені на кілььому сайті www.lesiabart.pl, а також у тижневику «Наше слово».

Найкращі роботи будуть нагороджені та опубліковані на сайті школи та в українській пресі.

Конкурсні роботи просимо надсилати до 15 липня 2022 р. у паперовій формі на адресу: Szkoła Podstawowa nr 8 im. Łesi Ukrainki z Ukraińskim Językiem Nauczania w Bartoszycach, ul. Leśna 1, 11-200 Bartoszyce

Додаткова інформація – за тел. 609 423 260; 605 303 206 та на сайті www.lesiabart.pl

Участь у конкурсі є одночасно згодою на обробку персональних даних учасників та публікацію малюнків переможців у пресі та вебсайті школи.

Від імені організаторів:

Початкової школи № 8 ім Лесі Українки з українською мовою навчання в Бартошицях, товариства «Калина» та ОУП, координаторки конкурсу: Любомира Тхір Данута Глушко

Ольштинський відділ і Кентшинська міська управа ОУП, Кетшинський центр культури, Ольштинсько-Гданська єпархія УГКЦ св. Василя Великого запрошують

29 ТРАВНЯ 2022 року о 14:30

на

XXXV Регіональний український фольклорний ярмарок

«З Мальованої скрині – КЕНТШИН 22»

УКРАЇНА ПЕРЕМОЖЕ! – врочистий концерт, присвячений Українським Героям, які 9 рік обороняють Україну і Європу від московської орди.

Місце: Міський спортивно-глядацький зал у Кентшині, вул. Казимира Великого 12.

Виступлять:

- ▶ Оркестр і солісти Волинського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка в Луцьку
- ▶ Український ансамбль пісні і танцю «Думка» і вокальна група «Журавка» з Гурова-Ілавецького
- ▶ Хор «Лісова пісня» з Бартошиць
- ▶ Солоістки/Solistki:
- Маріанна Дружинець із Києва
- Маринка Притула з Запоріжжя
- Марія Сич із Бартошиць

а також:

75 РОКІВ – літургія пам'яті жертв акції «Вісла» у церкві св. Василя Великого в Кентшині – 29. 05. 2022 р. о 12.00.

Організатори

Chcesz pomóc Ukrainie, a nie wiesz jak?

Ваші знайомі питають, як можна допомогти Україні зараз? Ми зібрали кілька інституцій і організацій, які варто підтримати. Подаємо польською мовою, щоб ви могли показати їх друзям-полякам.

Związek Ukraińców w Polsce (ukraincy.org.pl) zbiera pomoc finansową na rzecz Ukrainy oraz pomoc uchodźcom wojennym z Ukrainy. Nie zbieramy innej pomocy humanitarnej (odzież, pożywienie, środki medyczne).

Pomóż Ukrainie wpłacając darowiznę na wydzielony rachunek bankowy:

Związek Ukraińców w Polsce Zarząd Główny, ul Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto PLN: **PL 91 1160 2202 0000 0005 1892 0357**

Konto EURO: **PL 03 1160 2202 0000 0005 1909 3922**

Konto USD: **PL 56 1160 2202 0000 0005 1909 4617**

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. Stanisława Żaryna 2a, 02-593 Warszawa, z dopiskiem Pomoc Ukrainie!

Ścisłe współpracujemy z **Ukraińskim Domem** w Warszawie: ukrainskidom.pl.

Na tej stronie można: ■ zgłosić realną pomoc uchodźcom ■ zgłosić swój udział jako wolontariusz ■ przekazać pieniądze na pomoc Ukrainie lub uchodźcom

Ukraiński Dom: całodobowa gorąca linia +48 727 805 764

Darowizny można dokonać w formie przelewu na podany nr konta: Fundacja „Nasz Wybór” ul. Zamenhofa 1, 00-153 Warszawa

PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509 Swift: BPKOPLPW

#RAZEM_POMÓŻMY_UKRAINIE – Szczeciński oddział Związku Ukraińców w Polsce prowadzi zbiórkę i apeluje o wsparcie do wszystkich chętnych osób.

Nr konta: **20 1090 1492 0000 0001 4312 2731** z dopiskiem „dla rannych” lub „dla dzieci”.

Komitet Społeczny „Razem z Ukrainą”, ul. Leśna1, 11-200 Bartoszyce Nr rachunku **35 2030 0045 1110 0000 0338 2350**

Fundacja UNITERs (United Volunteers) – apteczki, leki, środki pierwszej pomocy, kamizelki kuloodporne – zrzutka.pl/dlaukrainy NIP: 5242913528 KRS: 0000881474 **PLN PL: 55 1090 1841 0000 0001 4887 5552**

Narodowy Bank Ukrainy zdecydował o otwarciu specjalnego konta do zbierania funduszy na wsparcie Sił Zbrojnych. Decyzja ta została podjęta w związku z wprowadzeniem w Ukrainie stanu wojennego i zbrojną agresją Federacji Rosyjskiej.

Szczegóły oficjalnego konta specjalnego **UA843000010000000047330992708:**

Konto jest wielowalutowe.

Konto PLN:

BENEFICIARY: National Bank of Ukraine

BENEFICIARY BIC: NBUA UA UX

BENEFICIARY ADDRESS: 9 Instytutska St, Kyiv, 01601, Ukraine

ACCOUNT NUMBER: **PL91113000070080239435200002**

BENEFICIARY BANK NAME: Bank GospodarstwaKrajowego

BENEFICIARY BANK BIC: GOSKPLPW

BENEFICIARY BANK ADDRESS: Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa, Polska (temporary address: Chmielna 73, 00-801 Warszawa, Polska)

PURPOSE OF PAYMENT: for ac 47330992708

Come back alive. Organizacja w Ukrainie, która współpracuje bezpośrednio z dowództwem i personelem jednostek wojskowych, kupuje kamery termowizyjne na podczerwień, gogle noktowizyjne, opatrunki hemostatyczne itp.

IBAN Code (Euro) **UA093052990000026004025029786**

IBAN Code (US Dollars) **UA173052990000026009035028620**

JSC CB „PRIVATBANK”, 1D HRUSHEVSKOHO STR., KYIV, 01001, UKRAINE

Bank SWIFT-Code PBANUA2X

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: **redaktor naczelny** – Khrystyna Zanyk, **zastępca redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuchenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), **redaktor stylistyczny** – Olga Rusina, **redaktor techniczny** – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Łesia Korostełewycz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielski Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl

Internet: <http://ukraincy.org.pl>

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slowo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. **Nakład** 2300 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl

lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

